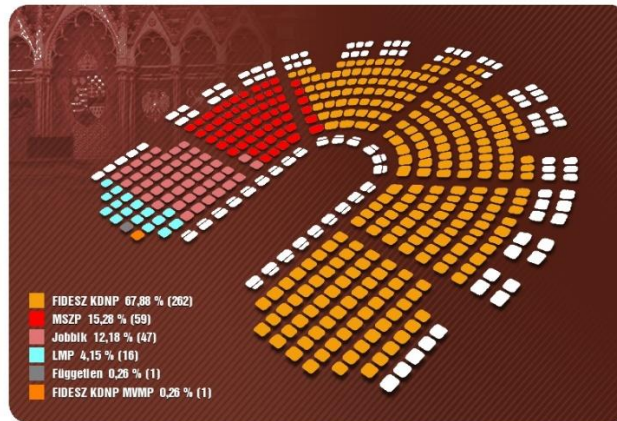

1. olvasólecke: A médiaszabályozás átalakulása – „általános problémák”

A 2010. évi országgyűlési választásokon a Fidesz Magyar Polgári Szövetség¹ a Kereszténydemokrata Néppárttal² koalícióban megszerezte **a szavazatok 67,88%-át**. Ez a 386 fős Országgyűlésben **262 mandátumot eredményezett**³, mellyel az újonnan felálló kormánykoalíció **2/3-os többséghez** jutott.

1. kép: Az Országgyűlés összetétele: 2010. április 25.⁴

A 2/3-os többség lehetőséget teremtett a médiaszabályozás átalakítására is. E folyamat több lépcsőben zajlott:

1. Médiaalkotmány⁵ – első rész:

2010. június 28-án az Országgyűlés elfogadta a médiaalkotmány⁶ első részét. **Bekerült az Alkotmányba a szólás szabadságához való jog, a sajtó sokszínűségének és a megfelelő tájékoztatáshoz való jognak a meghatározása**⁷:

¹ A továbbiakban Fidesz.

² A továbbiakban KDNP.

³ Egyéni választókerületben a Vállalkozók Pártjával együttműködve további 1 mandátumot szereztek.

⁴ Az 1. kép forrása a Nemzeti Választási Iroda hivatalos elektronikus oldala: <https://static.valasztas.hu/dyn/pv10/outroot/vdin2/hu/eredind.htm> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

⁵ A teljes törvényesomagot 2010. november 9-én hirdetik ki: 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól. Letölthető a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000104.tv> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

⁶ Lábjegyzetben a továbbiakban: Smtv.

⁷ Egészen 2012. január 1-ig, amikor is a hatályba lépett Alaptörvény IX. cikke, amely az előterjesztéshez képest (T-359. Letölthető: <https://www.parlament.hu/irom39/00359/00359.pdf> - Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.), amely nem tartalmazta a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, visszatér az eredeti megfogalmazáshoz:

„IX. (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) Letölthető: a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról. (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.), továbbá Schiffer András: A véleményszabadság alkotmánybírói

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságához, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez, valamint terjesztéséhez.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét.

(3) A demokratikus közvélemény kialakítása érdekében mindenkinek joga van a megfelelő tájékoztatáshoz a közügyek tekintetében.”⁸

Szintén az Alkotmány részévé válik maga a közmédia is:

„61. § (4) A Magyar Köztársaságban közszolgálati médiaszolgáltatás működik közre a nemzeti önazonosság és az európai identitás, a magyar, valamint a kisebbségi nyelvek és kultúra ápolásában, gazdagításában, a nemzeti összetartozás megerősítésében, illetőleg a nemzeti, etnikai, családi, vallási közösségek igényeinek kielégítésében. A közszolgálati médiaszolgáltatást az Országgyűlés által választott tagokkal működő autonóm közigazgatási hatóság és független tulajdonosi testület felügyeli, céljainak megvalósulása felett pedig az állampolgárok egyes, törvényben meghatározott közösségei öröködnék.”⁹¹⁰

2. Intézményi átalakítások:¹¹

2010. július 22-én név szerinti szavazással 260 igen és 86 nem szavazattal elfogadták az Országos Rádió és Televízió Testület¹² összevonását a Nemzeti Hírközlési Hatósággal¹³. Az így létrejövő **Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság**, illetve annak felálló **Médiatanácsa veszi át az ORTT feladatait**. Az NMHH elnökét a miniszterelnök nevezi ki kilenc évre, míg a Médiatanács elnökét és négy tagját az Országgyűlés választja meg szintén kilenc évre. A folyamat érdekessége, hogy **az NMHH elnöke egyben a Médiatanácsnak is automatikusan**

---

esetjoga a megváltozott közjogi környezetben. In Alkotmánybírói Szemle. 2018. évi 1. szám, 35. p. Letölthető az Alkotmánybírói Szemle hivatalos elektronikus oldaláról: https://abszemle.hu/wp-content/uploads/2018/09/ABSZ_201801_34-48_Schiffer_Andras.pdf (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

⁸ A Magyar Köztársaság Alkotmánya (hatályos: 2011. december 31-ig). Letölthető az Alkotmánybírói Szemle hivatalos elektronikus oldaláról. <https://www.alkotmanybirosag.hu/alkotmany-1989> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

⁹ Ibid

¹⁰ Egyben kikerül a korábbi 4 §, mely kimondja: „61. § (4) A közszolgálati rádió, televízió és hírügynekség felügyeletéről, valamint vezetőinek kinevezéséről, továbbá a kereskedelmi rádió és televízió engedélyezéséről, illetőleg a tájékoztatási monopóliumok megakadályozásáról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.” 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya. Letölthető a Nemzeti Jogszabálytár hivatalos elektronikus oldaláról: http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=222.207851#foot132 (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

¹¹ A médiát és a hírközlést szabályozó egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslat záróvitája és zárószavazása. A vita teljes szövege elérhető az Arcanum hivatalos elektronikus oldaláról: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/OGYNaplo-orszaggyulesi-naplo-1990-2019-4/20102014-2227AC/2010-evi-nyari-rendkivuli-ulesszak-227ED8/2010-julius-22-28-szam-22D17E/a-mediata-es-a-hirkozlest-szabalyozo-egyes-torvenyek-modositasarol-szolo-torvenyjavaslat-zarovitaja-es-zaroszavazasa-22D546/#OGYNaplo%5EF028/027> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

¹² A továbbiakban ORTT.

¹³ A továbbiakban NMHH.

az elnökjelöltjévé válik, vagyis az új rendszerben két feladatkör összpontosul egy személy kezében. Ez a személy 2010. október 11-től Szalai Annamária lett.¹⁴

2. kép: Szalai Annamária¹⁵

A **korábbi szabályozás** szerint¹⁶ **külön közalapítványok,** és azoknak **kuratóriumi felügyelték a Magyar Televíziót, a Magyar Rádiót és a Duna Televíziót.**¹⁷ Az új szabályozás szerint egy olyan új Közszolgálati Kuratórium jött létre, mely az MTV-t, az MR-t, a Duna TV-t és a Magyar Távirati Irodát¹⁸ **együttesen felügyeli.** Az „összevont kuratóriumba” három tagot az ellenzék, hármat a kormánypártok delegálhatnak: a nyolcfős testület a Médiatanács két jelöltjével válik teljessé. Létrejön a tizenkét fős Közszolgálati Tanács intézménye, melynek feladatává teszik a Közszolgálati Kódex elkészítését és évenkénti felülvizsgálatát. A Tanács munkájában nem vesznek részt a szakma képviselői.

Bár a szöveg alapján megmaradt a közadók önállósága, **vagyonukat ettől kezdve a Műsorszolgáltatást Támogató és Vagyonkezelő Alap felügyeli,**¹⁹ melynek jelentőségét tovább növeli az is, hogy a központi költségvetésből érkező források is ide kerülnek ezentúl.

¹⁴ Az első testület további tagjai: Auer János, Kollarik Tamás, Koltay András, Vass Ágnes lesznek. L. A Médiatanács tagjai. Az NMHH hivatalos elektronikus oldala. <https://nmhh.hu/mediatanacs/tagok> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

¹⁵ 2. kép forrása: NMHH (2020. november 5.): SZALAI Annamária: Biztosítjuk az információs javakhoz való hozzáférés szabadságát. Letölthető az NMHH hivatalos elektronikus oldaláról: https://nmhh.hu/cikk/150865/Szalai_Annamaria_Biztositjuk_az_informacios_javakhoz_valo_hozzaferes_szabadsagat (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

¹⁶ 1996. évi I. törvény a rádiózásról és televíziózásról

¹⁷ A Magyar Televízió a továbbiakban: MTV, a Magyar Rádió a továbbiakban: MR, a Duna Televízió a továbbiakban Duna TV.

¹⁸ A továbbiakban MTI.

¹⁹ A továbbiakban MTVA.

3. Médiaalkotmány – második rész:

Cser-Palkovics András és Rogán Antal egyéni képviselői indítványként²⁰ előterjesztett törvényjavaslatát 2010. november 2-án szavazták meg, amellyel 2011. január 1-jével életbe lépett a „médiaalkotmány.”²¹ Az új jogszabály „egyesítette” a korábbi sajtótörvényt és a médiatörvény értelmező rendelkezéseit a sajtószabadságra vonatkozóan. Az új szabályozás hatálya kiterjed a nyomtatott és az elektronikus sajtóra, illetve az internetes portálokra is; viszont a blogokra végül nem. Fontos eleme, hogy reagált új fogalmi meghatározásokat vezet be, mely követi a technológiai változásokat. A műsorszolgáltató fogalmát, elnevezését a médiaszolgáltató váltja fel; **megjelenik a lineáris- és lekérhető médiaszolgáltatás.**

3. kép: Rogán Antal és Cser-Palkovics András²²

4. Új médiatörvény²³

Pontosan tizenöt évvel az első médiatörvény után, melynek elfogadására az új szabályozással szemben elhúzódó, sok kompromisszumot magában foglaló folyamat végén került sor, 2010.

²⁰ Az egyéni képviselői indítványok jelentősége a médiaszabályozás átalakításában azért kiemelkedő, mert így elkerülhető volt a társadalmi vita, mivel: „Az előzetes hatásvizsgálatra és az egyeztetésre vonatkozó rendelkezések egyszerűen megkerülhetők, ha a törvényjavaslat előterjesztője egyéni képviselő. Mindezeknek eredményeként az egyéni képviselői indítványra megszülető törvények a gyakorlatban bármiféle előzetes tartalmi vizsgálat nélkül kerülnek elfogadásra.” Tóth Judit (2016): Jogalkotás. Egyetemi jegyzet. 22. p. Letölthető a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar hivatalos elektronikus oldaláról: <http://www.juris.u-szeged.hu/download.php?docID=62306> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

²¹ 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól. Letölthető a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1000104.TV> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

²² 3. kép forrása: Kisalföld (Konkrét szerző nélkül - MTI Fotó: Kovács Attila 2010. július 1.): Médiaalkotmány: csak a Fidesznek tetszik. Letölthető a [kisalfold.hu](https://www.kisalfold.hu) portálról: <https://www.kisalfold.hu/orszagvilag/mediaalkotmany-csak-a-fidesznek-tetszik-2250955/> Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

²³ Lábjegyzetben a továbbiakban: Mttv.

december 21-én 256 igen és 87 nem szavazat mellett az Országgyűlés elfogadja az új médiatörvényt.²⁴ A Cser-Palkovics András, Menczer Erzsébet és Rogán Antal törvényjavaslata 2011. január 11-én lépett hatályba.

4. kép: Menczer Erzsébet²⁵

Az eredeti törvényszöveggel kapcsolatban a következő problémák merültek fel:²⁶

1. Elfogadásának módja: a korábbi gyakorlattól eltérően **nem volt társadalmi vita**, mely megelőzte volna a törvényalkotást. Az egyéni képviselői indítvány formájában beterjesztett törvényjavaslat megalkotásában nem az összes, az Országgyűlésben helyet foglaló párt vett részt, mint ahogy ez az előző médiaszabályozás esetében megvalósult.

2. A kormányzati befolyás növekedése: bár **az előző szabályozás esetében is jelentős volt a politikai befolyás**, különösen a közszolgálati műsorszolgáltatóknál, ez mégis „eloszlott” az ellenzéki és a kormánypártok között. **Az új szabályozáse esetében viszont egyértelműen érvényesül a kormányzati túlsúly.**²⁷ Az ORTT-t váltó NMHH elnökét, akin kívül nincs másnak döntési jogköre az intézményben, a miniszterelnök nevezte ki kilenc évre²⁸ oly módon, hogy lehetővé vált státuszának korlátlan ideig történő meghosszabbítása. Ugyancsak ezt a szempontot erősítette:

²⁴ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról

²⁵ 4. kép forrása: fidesz.hu (dátum nélkül): MENCZER Erzsébet – Bemutatkozás. Letölthető a fidesz.hu portálról: <http://menczererzsebet.fidesz.hu/profil/> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

²⁶ Bayer Judit (2011): Az új médiatörvény sajtószabadságot korlátozó rendelkezései. Letölthető: a Médiakutató hivatalos elektronikus oldaláról: https://mediakutato.hu/cikk/2011_01_tavasz/02_uj_mediatorveny (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

²⁷ Ennek megvalósulását a 2/3-os parlament többség tette lehetővé.

²⁸ Később „visszatér” a korábbi kinevezési gyakorlat, vagyis az NMHH elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. Ehhez viszont uniós nyomásgyakorlásra volt szükség. Így most már: „Mttv. 111/A. § (1) Az Elnököt a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki kilenc évre.” 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról. Letölthető a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000185.tv> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

„A Médiatanács tagjait elvileg konszenzussal, azonban, ha az rövid időn belül nem vezet sikerre, akkor kétharmaddal lehet jelölni, a gyakorlatban viszont kizárólag a kormányzó párt jelölte és választotta meg jelöltjeit (Mttv. 124. §). A közmédiumokat felügyelő Kuratóriumot ugyancsak a parlament választja, de ez elveszítette jelentőségét, miután a műsorgyártást, a vagyont, a bevételeket és a munkaerőt az Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alaphoz csoportosították át. Az alapot viszont kizárólag a Médiatanács ellenőrzi, menedzseli (Mttv. 136. §).”²⁹

3. Az NMHH és a Médiatanács jogköre: az NMHH gyakorlatilag mindent ellenőrizhet, vizsgálhat, elemezhet, a Médiatanácson keresztül is.

3.1. „(...) Európában egyedülálló módon **minden sajtó megjelenési formára egyformán korlátozásokat vethet ki**, arra való tekintet nélkül, hogy az adott médiatartalom-szolgáltató éppen tévé-e vagy rádió, nyomtatott vagy elektronikus sajtó, illetve magán üzemeltetésű vagy közszolgálati.”³⁰

3.2. A Médiatanács feladat lesz a sajtószabadság érvényesítése. A megfogalmazás is tükrözi, hogy nem a klasszikus értelemben vett sajtószabadság elvének érvényesüléséről van szó, amely **normál esetben „önmagától” működik**, mindenféle állami, hatósági beavatkozás nélkül, hanem arról a megközelítési módról, mely a televíziózás fejlődésének kezdeti időszakát jellemezte. Azt a korszakot, amikor a politikusok meg akarták mondani, konkrétan miről szóljon a televízió esti híradója. Ezt az elemet csak fokozza, hogy a szabályozás kötelezettségként előírja a sokoldalú, tényszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét, melynek helyzetéről évenként be is számol az Országgyűlésnek készített beszámolójában.³¹

3.3. Szankcionálási jogkör: az NMHH és Médiatanács rendkívül tág szankcionálási jogkörrel rendelkezik. Ebben beletartozik az **„enyhe” figyelmeztetéstől kezdve, a képernyőelsötétítésen át a 200 millió forintos bírságig sok minden**.³² Különösen a bírságok

²⁹ BAYER Judit (2011): Az új médiatörvény sajtószabadságot korlátozó rendelkezései. Letölthető: a Médiakutató hivatalos elektronikus oldaláról: https://mediakutato.hu/cikk/2011_01_tavasz/02_uj_mediatorveny (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

³⁰ Az Amnesty International Magyarország sajtóközleménye (2010. december 28.): Letölthető a jogiforum.hu oldaláról: <https://www.jogiforum.hu/hirek/24415> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

³¹ Beszámoló a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa 2011. évi tevékenységéről. Letölthető az NMHH hivatalos elektronikus oldaláról: https://nmhh.hu/dokumentum/150268/orszaggyulesi_beszamolo_2011_mediatanacs.pdf 45-47. pp. és https://nmhh.hu/dokumentum/212536/nmhh_mediatanacs_orszaggyulesi_beszamolo_2019.pdf 50. p. (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

³² Mttv. 185-187. § 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról. Letölthető a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000185.tv> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

összegei magasak, figyelembe véve azt is, hogy elegendő, ha a Hatóság megállapítja a magatartás az eljárás elhúzódsához vezetett.³³

3.4. Frekvenciapályázatok elbírálásának módja: az új médiaszabályozás 61§-a szerint a Médiatanács megszüntetheti az eljárást, és új pályázatot írhat ki, amennyiben úgy véli „(...) médiapolitikai szempontok, illetve az e törvényben vagy a pályázati felhívásban rögzített alapelvek, célok a pályázati eljárás lefolytatásával nem biztosíthatók.”³⁴ Ez **lehetőséget** ad **a pályázati időszak végtelenségig nyújtására.**³⁵

5. Műsorszámok betiltásának lehetősége: rendkívüli állapot esetében az új médiatörvény 15§-a előírja, hogy a médiaszolgáltató rendkívüli helyzet³⁶ esetében közérdekű közlemény ingyenes közzétételére. Ezen túl viszont arra is **lehetőség van, hogy egyes közleményeket és műsorszámokat betilthassanak.**

Ellenőrző kérdések:

1. Milyen eljárasmóddal fogadják el az új médiaszabályozást? Mi ennek a folyamatnak a sajátossága?

2. Milyen intézményi átalakítások történnék a közszolgálati médiaszolgáltatóknál?

3. Mi a kapcsolat az NMHH és a Médiatanács elnöke között?

4. Mennyi ideig tarthat a frekvenciapályázatok elbírálásának folyamat?

5. Milyen eszközei, lehetőségei vannak az NMHH-nak, illetve Médiatanácsának a médiaszolgáltatók által sugárzott műsorok tartalmának befolyásolására?

³³ „Mttv. 156. § (1) Az eljárás akadályozásának esetén a Hatóság eljárási bírságot szabhat ki az ügyféllel, az eljárás egyéb résztvevőjével, illetve a tényállás tisztázása során közreműködésre kötelezett személlyel szemben, ha az eljárás során olyan magatartást tanúsít, amely az eljárás elhúzására, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányul, vagy azt eredményezheti.” 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról. Letölthető a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000185.tv> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

³⁴ Mttv. 61. § (1) c 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról. Letölthető a Wolters Kluwer hivatalos elektronikus oldaláról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000185.tv> (Utolsó elérés ideje: 2020. november 5.)

³⁵ Ezzel a lehetőséggel élnek is majd a Class FM rádió frekvenciájára kiírt pályázati eljárásban, 2016-2018 között.

³⁶ „15. § Rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, terrorveszélyhelyzet, váratlan támadás, veszélyhelyzet (...)”

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE